

Fatim Diarra vihr

Lakialoite laiksi perusopetuslain 7 luvun 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteen tarkoituksena on muuttaa perusopetuslain (628/1998) 29 §:n 4 momenttia ja 5 momenttia siten, että älylaitteiden käyttö oppitunnin aikana sallittaisiin vain tiettyihin laissa säädettyihin tarkoituksiin, ja opetuksen järjestäjän tulisi määrätä järjestyssäännöissään älylaitteiden säilytyksestä.

PERUSTELUT

Älylasien nopean teknologisen kehityksen seurauksena älylasien käyttö on yleistynyt. Nykyinen lainsäädäntö ei tunnista kaikkia älylasien lisääntyvästä käytöstä aiheutuvia ongelmia eikä mahdollista niihin puuttumista. Älylasit voivat aiheuttaa ongelmia esimerkiksi kouluissa, ja ensimmäisestä älylaseihin liittyvästä vilppiepäilystä on jo uutisoitu.

Älylasit mahdollistavat salakuvaamisen, ja niihin on mahdollista heijastaa lunttauksen mahdollistavaa materiaalia. Vaikka älylaseissa on tällä hetkellä esimerkiksi kuvaamista koskevia merkkivaloja ja niiden rakenne voi olla ulkoisesti tunnistettava, on lasit helppo muokata sellaisiksi, että niiden tunnistaminen on opetusalan ammattilaiselle vaikeaa. Älylasien tekniikan kehittyminen mahdollistaa myös huomaamattomamman rakenteen, mikä voi lisätä myös niiden käyttöön liittyviä lieveilmiöitä.

Älylasit ovat jo nyt hinnan ja saatavuuden kannalta monien lasten ja nuorten tavoitettavissa. Älylasit maksavat tällä hetkellä kotimaisissa optikkoliikkeissä useita satoja euroa, mutta ulkomaalaisista verkkokaupoista niitä voi saada jo noin viidelläkymmenellä eurolla. Kun älylasien hinnat laskevat, tulee niiden käyttö lisääntymään oletettavasti myös kouluissa.

Ylioppilastutkintolautakunnan ohjeissa on jo kielletty elektronisten laitteiden kuten älykellojen ja -lasien tuominen koetilaan. Koulujen kohdalla ratkaisut riippuvat kuitenkin koulujen omista järjestyssäännöistä. Tilanne on samankaltainen kuin älypuhelimien kohdalla oli ennen mobiililaitteiden käyttöä säätelevien pykälien säätämistä perusopetuslakiin. Koulujen vaihtelevat käytännöt ja selkeän lainsäädännön puute aiheuttaa kouluille lisätyötä ja asettaa lapset ja nuoret

keskenään eriarvoiseen asemaan. Selkeä lainsäädäntö poistaisi tulkinnanvaraisuutta ja antaisi kouluille keinot puuttua älylasien käyttöön.

Teknologian ja tekoälyn hyödyntämiseen liittyy suuria mahdollisuuksia ja oppilaiden on saatava kokemusta ja opetusta niiden käytöstä kouluissa. Sen tulee kuitenkin tapahtua ohjatussa pedagogisessa ympäristössä eikä teknologia saa vaikeuttaa oppilaiden oppimista, lisätä kiusaamista tai heikentää koulujen työrauhaa.

Yksityiskohtaiset perustelut

Perusopetuslaissa säädetään jo nykyisin, ettei oppilas saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon taikka 31 §:ssä tarkoitettuna apuvälineenä. Laki ei kuitenkaan tunnista esimerkiksi älylasien tai muiden vastaavien älylaitteiden käyttöä. Vaikka älylaitteet eivät välttämättä mahdollista mobiiliyhteyden hyödyntämistä, ne voivat silti mahdollistaa esimerkiksi salakuvaamisen tai vilpin.

Kun älypuhelinien käyttöä rajoittavaa lakia säädettiin, keskustelua ei käyty älylaseihin liittyvistä mahdollisista ongelmista. Tämän vuoksi perusopetuslakia on syytä päivittää siten, että varmistetaan ettei erilaisten älylaitteiden kehittäminen heikennä oppilaiden oppimistuloksia tai koulujen työrauhaa.

Älylaitteiden käyttöä rajoittava kirjaus ei estäisi niiden käyttöä oppimistarkoituksiin tai poikkeusluvalla. Teknologian hyödyntäminen opetuksessa olisi jatkossakin mahdollista silloin, kun siihen on pedagogisesti perusteltu tarkoitus. Lisäksi erilaisten terveydenhuoltoon liittyvien laitteiden käyttäminen olisi jatkossakin sallittua niiden sisältämistä mahdollisista älytoiminnoista huolimatta vastaavasti kuin mobiililaitteiden osalta.

Rajanveto mobiililaitteiden ja muiden älylaitteiden välillä ei ole täysin yksiselitteinen. On laitekohtaista, onko niissä sekä älyyn liittyvää toiminnallisuutta, mobiiliyhteyttä tai molemmat. Lakimuutos selkeyttäisi tilannetta nykytilaan verrattuna, sillä jatkossa tätä erottelua ei olisi tarpeen tehdä koulun arjessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

perusopetuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan perusopetuslain (628/1998) 29 §:n 4 momenttia ja 5 momenttia sellaisina kuin ne ovat laissa 245/2025 seuraavasti:

7 luku

Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

29 §

Oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön

Oppilas ei saa käyttää puhelinta, ~~tai~~ muuta mobiililaitetta **tai älylaitetta** oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon.

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut koulussa tai muussa opetuksen järjestämispäikässä sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelimien, **ja** muiden mobiililaitteiden **ja älylaitteiden** säilytyksestä 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla.

Helsingissä xx.xx.2026

Fatim Diarra vihr